

NARZĘDZIOWNIK LOGOPEDY

– CZYLI JAK WYKORZYSTAĆ TECHNOLOGIE
INFORMACYJNO-KOMUNIKACYJNE (TIK)
W PRACY

Strefa LOGOPEDY

Nowoczesny poradnik skutecznej terapii logopedycznej

Autorka:

Monika Witasik

Redaktor prowadzący: **Agnieszka Stebelska**

Kierownik grupy wydawniczej: **Agata Jastrzębska**

Wydawca: **Karolina Mutryn**

Koordinacja produkcji: **Mariusz Jezierski, Magdalena Huta**

Korekta: **Zespół**

Projekt graficzny publikacji: **Piotr Fedorczyk**

Skład i łamanie: **Dariusz Ziach**

Drukarnia: **KRM Druk**

ISBN: 978-83-269-9736-5

Nr rejestrowy BDO: 000008579

Wiedza i Praktyka sp. z o.o.
ul. Łotewska 9A, 03-918 Warszawa
NIP: 526-19-92-256

Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy,
Sąd Gospodarczy XIII Wydział Gospodarczy Rejestrowy.
Wysokość kapitału zakładowego:
200.000 zł.

Publikacja

„Narzędziownik logopedy – czyli jak wykorzystać technologie informacyjno-komunikacyjne (TIK) w pracy” została przygotowana z zachowaniem najwyższej staranności i wykorzystaniem wysokich kwalifikacji, wiedzy oraz doświadczenia jej twórców. Zaproponowane w niej wskazówki, porady i interpretacje dotyczą sytuacji typowych. Ich zastosowanie w konkretnym przypadku może wymagać dodatkowych, pogłębionych konsultacji. Opublikowane rozwiązania nie mogą być traktowane jako oficjalne stanowisko organów i urzędów państwowych. W związku z powyższym autorzy, konsultanci oraz redakcja nie mogą ponosić odpowiedzialności prawnej za zastosowanie zawartych w publikacji „Narzędziownik logopedy – czyli jak wykorzystać technologie informacyjno-komunikacyjne (TIK) w pracy” wskazówek, przykładów, informacji itp. do konkretnych przypadków.

Materiały pierwotnie opublikowane zostały w magazynie „Strefa Logopedy”.

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
Terapia online – o czym warto wiedzieć?	5
Zalety i wady nowoczesnych technologii	6
Gdzie zorganizować spotkanie?	6
Jak przekazać materiały dydaktyczne?	7
Gdzie gromadzić materiały dydaktyczne własnego autorstwa?	7
Skąd czerpać grafikę do tworzenia własnych pomocy?	8
Z jakich narzędzi korzystać, aby stworzyć własną pomoc dydaktyczną?	8

WSTĘP

W codziennym życiu zewsząd otaczają nas wysokie technologie. Coraz częściej sięgamy po nie również w edukacji i terapii. Niejednokrotnie nauczyciele, specjaliści i terapeuci zaczynają poszukiwać nowych dróg i metod prowadzenia zajęć. Chętnie sięgają po nowoczesne technologie po to, aby zajęcia miały bardziej atrakcyjną formę. W ostatnim czasie z konieczności niezwykle popularna stała się terapia logopedyczna w formie spotkań zdalnych. W środowisku logopedycznym zauważa się coraz więcej specjalistów, którzy zaczęli korzystać z **technologii informacyjno-komunikacyjnych (TIK)**, aby świadczyć swoje usługi terapeutyczne na odległość, wspomagać rozpoczęte działania czy utrwalać efekty dotychczasowej terapii gabinetowej. Zatem mitem staje się podejście, iż zdalna terapia logopedyczna nie jest możliwa.

Aktualnie nie ma już odwrotu od tego, co zdalne, cyfrowe i wirtualne. Czas pogodzić się z tym i zaakceptować fakt, że będziemy szkolić się online, studiować online, a czasem w taki sposób prowadzić zajęcia. Dlatego warto zaprzyjaźnić się z mało lubianymi TIK i zacząć z nich korzystać nie tylko na zajęciach w formie zdalnej, ale także w gabinecie.

Pamiętajmy, że bogactwo technologicznych rozwiązań możliwych do wykorzystania w działaniach terapeutycznych może stanowić doskonałe urozmaicenie zajęć, a czasem może okazać się jedynym motywującym elementem do pracy dla podopiecznego.

Terapia online – o czym warto wiedzieć?

W większości przypadków najbardziej komfortowe byłoby prowadzenie terapii stacjonarnej z ewentualnym wykorzystaniem narzędzi TIK tak, aby wysokie technologie były jedynie uzupełnieniem działań terapeutycznych. Nie zawsze jednak to jest możliwe. Czasem stajemy przed wyborem: czy podjąć się terapii online i kontynuować dotychczasowe działania, czy zostawić pacjenta bez opieki. Takie dylematy towarzyszą terapeutom w różnych okolicznościach. Pamiętajmy, że **formuła online może być czasem jedyną formą spotkań dziecka z terapeutą**.

PRZYKŁAD

Przykładem może być sytuacja, gdy dzieci Polaków mieszkających za granicą nie mogą liczyć na opiekę polskiego logopedy w miejscu zamieszkania. Terapia zdalna doskonale sprawdzi się również w przypadku dłuższej nieobecności pacjenta np. ze względu na długą czy przewlekłą chorobę. Pozwoli ona na kontynuację rozpoczętych działań.

Nie zapominajmy również o czasie całkowitego zawieszenia zajęć stacjonarnych w trakcie pandemii Covid-19. Wówczas rozwiązaniem w postaci zajęć zdalnych było jedyną szansą na prowadzenie terapii i udzielenie pomocy dzieciom dotkniętym zaburzeniem lub opóźnieniem w rozwoju mowy.

Według dr Kamili Kuros-Kowalskiej **walory edukacyjne nowoczesnych technologii** można opisać za pomocą następujących określeń:

- efektywność,
- pozytywna motywacja,
- kontakt z terapeutą,
- wsparcie w działaniach,
- nauczanie na odległość,
- nauka przez zabawę,
- interaktywność,
- wspomaganie rozwoju,
- atrakcyjność,
- jakość ćwiczeń¹.

WARTO ZASTOSOWAĆ

Terapeuta, zastanów się, czy rodzaj zaburzenia mowy dziecka pozwala na wprowadzenie skutecznej formy terapii zdalnej. **Diagnoza dziecka powinna odbywać się**

w warunkach stacjonarnych. Jedynie w wyjątkowych, indywidualnych przypadkach możemy podejmować starania o postawienie diagnozy na odległość po rozmowie z rodzicem i zebraniu potrzebnych informacji (m.in. za pomocą wykonanych według instrukcji terapeuty nagrań video).

Terapia zdalna to terapia prowadzona w formie wirtualnej. Jak każda inna, powinna być **nastawiona na osiąganie zamierzonych celów**. Niewątpliwie trudnym zadaniem jest rzetelne ustalenie, czy dany problem naszego podopiecznego może być poddany terapii online. Poza czynnikami zewnętrznymi, takimi jak sprawny sprzęt zaopatrzony w kamerę i mikrofon, dobrze działające łącze internetowe czy odrębne pomieszczenie do pracy dla dziecka, należy przede wszystkim pamiętać o rodzaju zaburzenia.

Terapia zdalna zda swój egzamin w przypadku dyslalii, kiedy proces terapeutyczny jest na etapie utrwalania prawidłowej wymowy zaburzonych uprzednio głosek. W sytuacji konieczności wywołania nowego dźwięku mowy lub zastosowania stymulacji sfery orofacialnej należy poczekać na możliwość spotkania w gabinecie.

Nie zawsze możliwe jest poprowadzenie terapii z młodszymi dziećmi czy z dziećmi ze znacznymi wyzwaniami rozwojowymi. Wielu wydaje się, że taka forma pracy jest nieefektywna i wręcz niemożliwa. Z pewnością takie spotkania wymagają innej formy przygotowania i konieczna jest obecność rodziców. Dziecko w wieku poniemowlęcym lub przedszkolnym najlepiej zdobywa nowe umiejętności w działaniu – doświadczając wielozmysłowo i będąc w ruchu.

WARTO ZASTOSOWAĆ

Kontakt online może ograniczać aktywności malucha. Dlatego, gdy korzystamy z tej formy spotkań, doskonałym rozwiązaniem jest **podłączanie laptopa do dużego monitora lub telewizora** tak, aby pacjent mógł przyjąć wygodną pozycję lub zostać w ruchu na dywanie i nie musiał siedzieć na krześle.

Gdy przygotowujemy się do spotkań wirtualnych, bardzo ważny jest **dobór narzędzia do komunikowania się**, dzięki któremu nawiążemy łączność z naszym podopiecznym. Warto zastanowić się, czy nasze spotkania terapeutyczne będą miały charakter bezpośredni w formule spotkań online, czy przyjęta zostanie forma zdalna, czyli przesyłanie materiałów do pracy w domu jako utrwalanie zdobytych dotychczas umiejętności w celu zapobiegania regresowi. Jeśli w trakcie zajęć wykorzystywane są karty pracy, to warto ustalić, czy w domu uczestnika terapii jest drukarka.

¹ Kuros-Kowalska K., *Pomoc psychologiczno-pedagogiczna a pandemia*, eKonferencja Learnetic dn. 19.11.2020 r.

● WARTO ZASTOSOWAĆ

Logopedo, sprawdź zasoby sprzętowe!

Zalety i wady nowoczesnych technologii

Nowoczesne technologie pomagają osiągać terapeutyczne zamierzenia. Stosowane przez terapeutów gry i zabawy są dla odbiorcy atrakcyjne i wywołują pozytywną motywację do ich wykonywania, a tym samym wzmacniają efekt naszych działań. Dziecko ma poczucie uczestnictwa w aktywnej zabawie, zaś terapeuta posiada narzędzie do realizacji zamierzonych celów. Zaletą zajęć online jest możliwość kontynuacji terapii z dotychczasowym terapeutą. Warto również pamiętać o tym, że edukacja na odległość funkcjonuje na świecie od dawna (nauczanie korespondencyjne). Aktualnie jedynie wdramy ten model, wykorzystując nowoczesne technologie.

Wielokrotnie wspomniany **udział rodziców w terapii online** jest dużą zaletą tych zajęć. Zaangażowanie dorosłych w terapię dziecka i uzmysłowienie im spoczywającej na nich odpowiedzialności za sukces terapii skutkuje szybszymi i oczekiwanymi efektami naszych działań. Bezpośredni udział w zajęciach powoduje, że rodzic jest w stałym kontakcie z terapeutą, a tym samym zna etap terapii i może skutecznie kontynuować pracę w domu.

Zdalna terapia to jednak nie tylko zalety, ale również wady. Najważniejszą z nich jest brak bezpośredniego kontaktu z podopiecznym. Trudnością w terapii online może być również niechęć do takiej formy kontaktu ze strony pacjenta. Sprzymierzeńcem w tej sytuacji mogą okazać się interaktywne pomoce dydaktyczne lub materiały spersonalizowane pod kątem danego pacjenta, np. elektroniczne książeczki, w których głównym bohaterem jest podopieczny. W przypadku młodszych dzieci warto sięgać do zasobów z najbliższego otoczenia, takich jak ulubione zabawki, przedmioty użytku domowego. Doskonałym pomysłem mogą okazać się rozwiązania technologiczne w postaci atrakcyjnego wirtualnego tła, zabawnych interaktywnych elementów, takich jak wąsy, nosy, które dostępne są z pozycji programów do komunikacji online.

Problemem w terapii online może być również utrzymanie skupienia uwagi dziecka. Planując spotkanie, należy wziąć pod uwagę czas trwania zajęć. W przypadku dzieci w wieku poniemowlęcym i przedszkolnym optymalnym rozwiązaniem będą spotkania trwające ok. 20 minut. Pacjenci w wieku

wczesnoszkolnym i szkolnym mogą uczestniczyć w zajęciach trwających ok. 30 minut lub dłużej. Należy pamiętać, że dla dzieci m.in. z deficytami uwagi czy nadpobudliwością wskazane jest zrezygnowanie z jednego dłuższego spotkania na rzecz dwóch krótszych.

Niezwykle istotne jest, aby planując terapię logopedyczną w formie zdalnej, zorientować się w kwestii **dostępności potrzebnego sprzętu**, zarówno po stronie terapeuty, jak i podopiecznego. Trudno będzie prowadzić zajęcia online w przypadku słabo działającego łącza internetowego czy braku kamery lub mikrofonu. Ważna jest również przestrzeń lokalowa, w jakiej dziecko będzie uczestniczyć w zajęciach. Mało skuteczne mogą być zajęcia prowadzone w otaczającym hałasie czy towarzystwie osób trzecich. Sukces niewątpliwie zależy od wszystkich czynników, dlatego zwracamy na nie uwagę, planując terapię online.

Gdzie zorganizować spotkanie?

Współczesny rynek proponuje wiele rozwiązań. Odnosząc się do komunikatorów internetowych, istnieje możliwość organizowania spotkań w różnorodny sposób, poczynając od portali społecznościowych, których ze względu na dbałość o dane osobowe nie należy stosować (np. Messenger, Facebook, Whatsup, Discord), poprzez narzędzia Google (Meet, Hangouts), komunikatory Skype, kończąc na aplikacjach przeznaczonych do spotkań online.

● WARTO ZASTOSOWAĆ

Dokonując wyboru programu do komunikacji, należy brać pod uwagę ewentualne trudności w jego obsłudze zarówno dla terapeuty, jak i dla dziecka/rodzica. Ważne jest to, żeby rodzice mieli możliwość wcześniejszego zapoznania się z narzędziem i jego instalacji.

Na szczególną uwagę zasługują trzy narzędzia:

1. **Zoom** – narzędzie, które daje możliwość organizowania darmowych spotkań online. W przypadku bezpłatnych spotkań powyżej 4 osób obowiązuje ograniczenie czasowe do 40 minut. Warunkiem korzystania z ZOOM jest rejestracja na platformie i pobranie aplikacji na urządzenie – może to być komputer, tablet, a nawet telefon. Zalecany jest kontakt z użyciem komputera lub laptopa przez każdego uczestnika spotkania. Terapeuta logując się do swojej aplikacji, ustawia dane spotkania, a następnie wysyła link, poprzez który nawiązuje połączenie online z dzieckiem. Podczas zajęć istnieje możliwość udostępnienia

przygotowanego materiału, interaktywnej gry, tablicy oraz przekazania kontroli nad myszką. Aplikacja umożliwia zmianę wirtualnego tła, które z powodzeniem można wykorzystać w trakcie zajęć, jako element terapii. O możliwościach Zoom i jego efektywnym wykorzystaniu podczas zajęć terapeutycznych można posłuchać podczas szkolenia Ewy Grzelak².

2. **Whereby** – to kolejne narzędzie, którego bezpłatna wersja umożliwia organizację spotkań do 4 osób. Terapeuta generuje link w aplikacji, który wysyła do podopiecznego. Whereby nie wymaga żadnej dodatkowej instalacji. Narzędzie daje możliwość udostępniania pulpitu i ewentualnego czatu z podopiecznym. Darmowa wersja nie daje możliwości kontroli nad myszką. To program bardzo łatwy w obsłudze.

3. **MS Team** – narzędzie, z którego korzysta wiele placówek oświatowych. Korzystając z Teams, możemy założyć zespół (wartościowe w przypadku zajęć w ramach szkolnych zajęć logopedycznych) i poprzez aplikację każdorazowo łączyć się z członkami zespołu wg ustalonego w kalendarzu harmonogramu. Teams daje możliwość udostępniania pulpitu, przekazywania kontroli nad myszką, a także umożliwia przesyłanie zadań czy instrukcji do pracy w domu. Narzędzie jest kompatybilne z innymi aplikacjami, które możemy wykorzystywać podczas zajęć zdalnych.

² Grzelak E., *Terapia online w logopedii – innowacyjnie i kreatywnie*, szkolenie dostępne na stronie <https://apraksja.pl/>, dn. 9.12.2020 r.

WARTO ZASTOSOWAĆ

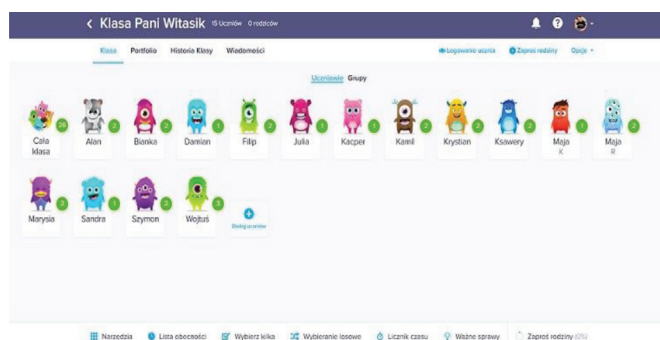
Pamiętaj, że w aplikacji ZOOM, Teams, Skype możesz skorzystać z wirtualnego tła, chroniąc swoją prywatność!!!!

Jak przekazać materiały dydaktyczne?

Jeśli chcemy korzystać z wirtualnej przestrzeni, nie łącząc się bezpośrednio z podopiecznym, warto poznać narzędzia, które umożliwią przekazywanie materiałów terapeutycznych (w tym nagrań wideo) czy zaleceń do domu. Przedstawione narzędzia dają możliwość założenia indywidualnego konta dla dziecka czy grupy.

Warto przyjrzeć się poniższym aplikacjom:

- Kami (<https://www.kamiapp.com/>),
- remind (<https://www.remind.com/>),
- edmodo (<https://new.edmodo.com/>),
- Class Dojo (<https://teach.classdojo.com/>).

Rys. 1. Obraz z platformy ClassDojo – przykładowa klasa

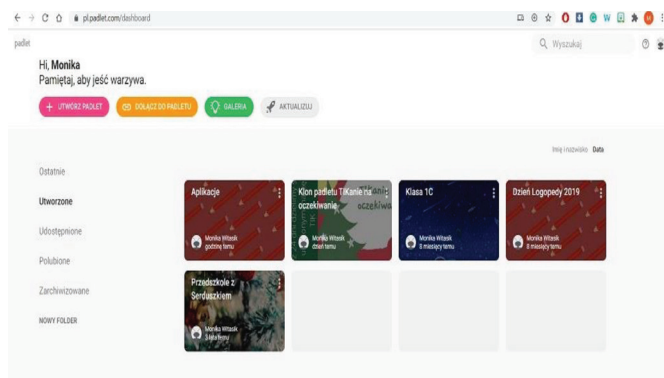
Gdzie gromadzić materiały dydaktyczne własnego autorstwa?

Interesującymi narzędziami pozwalającym na komunikację z uczniami czy rodzicami (bez kontaktu bezpośredniego) są narzędzia:

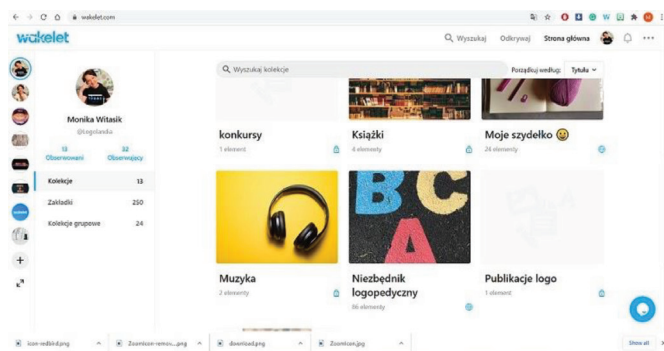
- Padlet (<https://pl.padlet.com/>),
- Pearltrees (<https://www.pearltrees.com/>),
- Wakelet (<https://wakelet.com/>).

Niniejsze narzędzia pozwalają na stworzenie zasobów/kolekcji, które można na bieżąco uzupełniać, dodając kolejne elementy, takie jak filmy, karty pracy w formacie pdf, interaktywne pomoce, zdjęcia, pliki mp3 (muzyka). Dają również możliwość podzielenia się kolekcją z osobą trzecią (w tym przypadku z uczniem/rodzicem), dzięki czemu rodzic/uczeń widzi kolejne etapy pracy, a także na bieżąco otrzymuje zalecenia do pracy domu.

Narzędzia umożliwiają także przechowywanie własnych materiałów i zapisywanie kolekcji udostępnianych przez innych twórców.

Rys. 2. Obraz z narzędzia Padlet – przykładowe kolekcje

Rys. 3. Obraz z narzędzia Wakelet – przykładowe kolekcje

Link do kolekcji narzędziowej Padlet: <https://tiny.pl/78vrj> (hasło: Moniczka)

Link do kolekcji z interaktywnymi pomocami, które zostały stworzone przez logopedów i zebrane za ich zgodą w aplikacji Wakelet: <https://tiny.pl/72rfk>.

Skąd czerpać grafikę do tworzenia własnych pomocy?

Zanim zaczniemy tworzyć materiały interaktywne, zadajmy sobie pytanie *Skąd brać grafiki?*

W zasobach sieci istnieje wiele materiałów. Ważne jest to, że nie zawsze możemy z nich korzystać. Pamiętajmy o prawach autorskich. Warto zapoznać się ze szczegółami Creative Commons. Szczegółowe informacje można uzyskać na stronie Centrum Cyfrowego (<https://centrumcyfrowe.pl/>).

„Cative Commons pomaga legalnie dzielić się wiedzą i twórczością, aby stworzyć bardziej sprawiedliwy, dostępny i innowacyjny świat. Odblokowujemy pełen potencjał Internetu, aby napędzać nową erę

rozwoju, wzrostu i produktywności. Dzięki sieci oddziałów krajowych narzędzia CC są ustandaryzowane i rozpoznawalne na całym świecie”³.

Korzystając z zasobów sieciowych, pamiętajmy o podawaniu źródła według schematu:

- Licencja Creative Commons Zero (np. Pixabay):
opis: Zdjęcie na licencji Creative Commons Zero z serwisu Pixabay
- Treści stockowe, z płatnych banków zdjęć (np. iStock Photo):
opis: Zdjęcie z banku zdjęć iStock Photo
- Domena publiczna – starsze materiały, z archiwów, muzeów, do których wygasły prawa majątkowe (np. europeana.eu czy Polona.pl):
opis: Zdjęcie ..., domena publiczna, źródło ...
- Inne przypadki, także licencje CC:
opis: Zdjęcie ..., autor ..., źródło ...

Strony, z których można pobierać darmowe zdjęcia/grafiki z zastosowaniem powyższych zasad:

- <https://pixabay.com/pl/>,
- <https://www.flickr.com/>,
- <https://openclipart.org/>,
- <https://mycutegraphics.com/>,
- <https://thenounproject.com/>,
- <https://commons.wikimedia.org/>,
- <https://foter.com/>,
- <http://www.clker.com/>,
- <https://otwartezasoby.pl/>.

Z jakich narzędzi korzystać, aby stworzyć własną pomoc dydaktyczną?

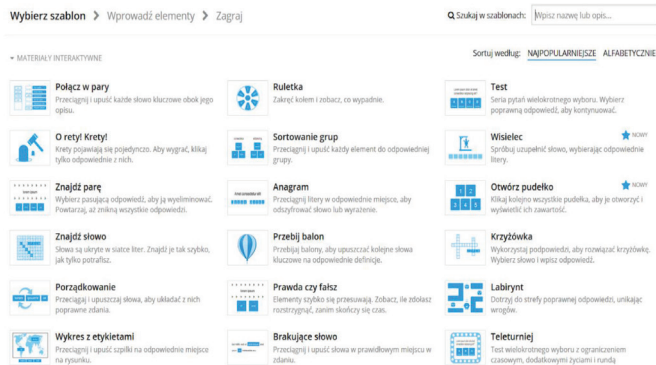
Skoro już wiemy, skąd czerpać grafiki i zdjęcia, możemy przejść do tworzenia pomocy interaktywnych. Czasem warto do tych działań zaangażować swoich podopiecznych. Dzięki temu my, terapeuci zyskamy czas, a nasi pacjenci przygotują materiał do samodzielnej pracy, jednocześnie realizując terapeutyczne cele.

Przegląd narzędzi:

1. Interaktywne gry i aktywności – zasoby sieciowe oferują liczne darmowe narzędzia, które doskonale wpisują się w logopedyczną terapię zdalną. Wiele z nich obsługiwanych jest w językach innych niż język polski. Nie powinno to jednak stanowić przeszkody w tworzeniu własnych pomocy, gdyż ich obsługa jest bardzo intuicyjna.

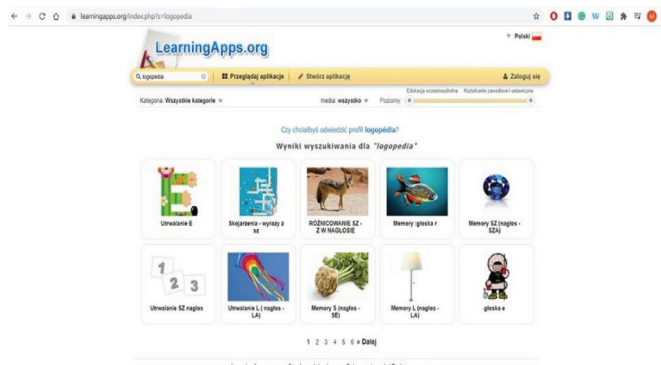
³ Oficjalna strona Centrum Cyfrowego, https://centrumcyfrowe.pl/obszary_dzialan/creative-commons/, 07.12.2020

- **Wordwall** (<https://wordwall.net/pl>) – platforma, która posiada możliwość działania on-line i off-line. Istnieje możliwość korzystania z gotowych zasobów dostępnych na platformie oraz tworzenia własnych materiałów. Wersja darmowa pozwala na utworzenie do pięciu własnych zasobów. Utworzona jedna pomoc interaktywna może być wykorzystana w kilku wariantach. Dodatkowo platforma umożliwia wydrukowanie kart pracy do przygotowanych zadań interaktywnych.

Rys. 4. Obraz z platformy WordWall – przykłady zastosowania aplikacji

- **LearningApps** (<https://learningapps.org/>) – to doskonała platforma do tworzenia atrakcyjnych gier i zadań online dla uczniów oraz z uczniami. Można między innymi stworzyć zadania wielokrotnego wyboru, wykreślanki, puzzle, dobieranie w pary, krzyżówki, uzupełnianie, teksty z lukami i wiele więcej. Narzędzie daje możliwość przeglądania dostępnych zasobów przygotowanych przez innych użytkowników.

Rys. 5. Obraz z platformy LearningApps – przykładowe ćwiczenia

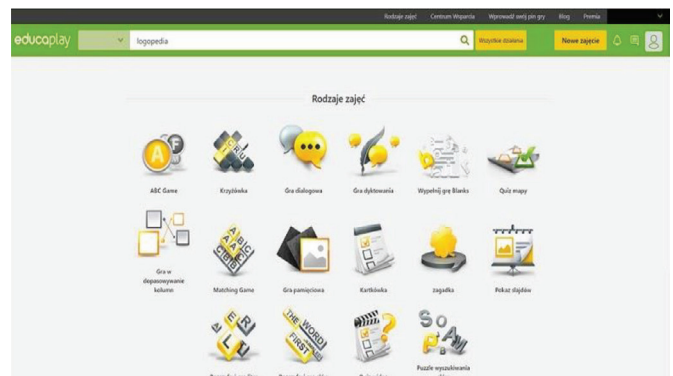
- **Educandy** (<https://www.educandy.com>) – serwis daje możliwość tworzenia interaktywnych zadań typu kółko i krzyżyk, wisielec, labirynty, wykreślanki lub zadania polegające na łączeniu elementów w pary. Materiał przygotowany do jednego

zadania można wykorzystać wielokrotnie w kolejnych interaktywnych ćwiczeniach, bazując na wprowadzonej treści.

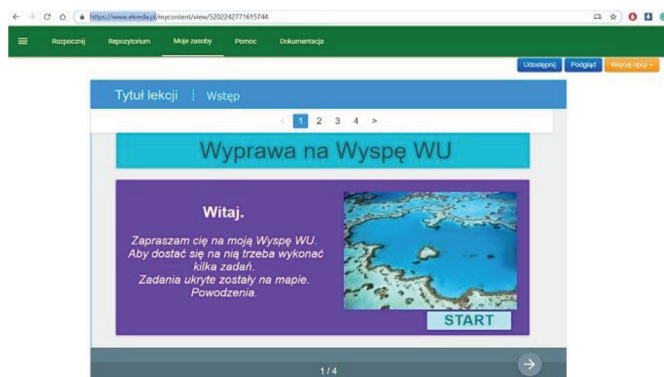
Rys. 6. Obraz z platformy Educandy – przykładowe ćwiczenie – wykreślanka wyrazów z głoską [ć]

- **Educaplay** (<https://www.educaplay.com>) – narzędzie do tworzenia różnorodnych interaktywnych zadań, takich jak krzyżówki, gry pamięciowe, zagadki, quizy, puzzle. Educaplay daje możliwość korzystania z dostępnych zasobów, przygotowanych przez innych użytkowników.

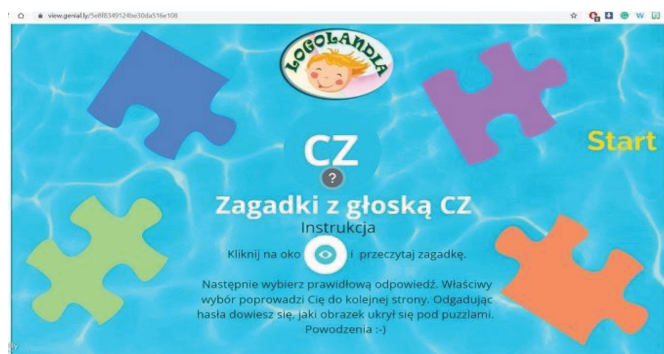
Rys. 7. Obraz z platformy Educandy – rodzaje proponowanych aktywności

- **eKreda** – (<https://www.ekreda.pl>) to intuicyjny zestaw narzędzi obsługiwany w języku polskim. Oferuje możliwość tworzenia własnych pomocy interaktywnych i udostępnianie ich innym użytkownikom serwisu, jak również korzystania z zasobów dostępnych w Repozytorium publicznym. Wśród modułów, które mogą znaleźć się w przygotowywanej pomocy, znajdują się m.in. teksty z lukami, ćwiczenia łączenia, mema, ćwiczenia wyboru, porządkowanie, gry planszowe, gry łapanki, labirynty, puzzle. Instrukcja obsługi narzędzia dostępna jest na stronie wydawcy – <https://www.learnetic.pl/minstructor/>

Rys. 8. Obraz z platformy eKreda – przykładowa aktywność – zbiór zadań utrwalających głoskę [v]

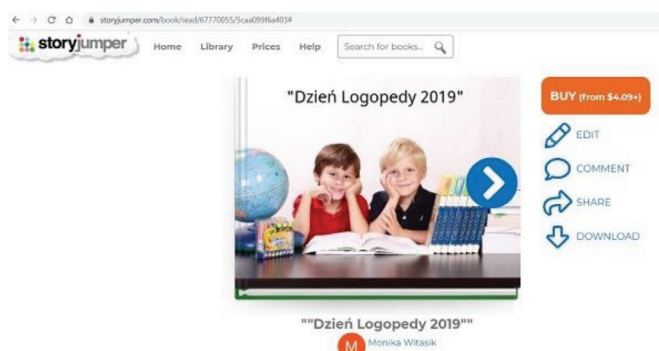
- **Genial.ly** (<https://www.genial.ly>) – platforma, która daje możliwość samodzielnego wykonywania interaktywnych pomocy. Aplikacja umożliwia tworzenie prezentacji, gier, quizów czy interaktywnych obrazów. Po dokonaniu wyboru interesującej nas kategorii otrzymujemy dostęp do podkategorii szablonów w zależności od tego, jaką pomoc zamierzamy przygotować. Do narzędzia możemy dodawać linki z innych aplikacji. W sieci istnieje wiele aktywności stworzonych przez użytkowników narzędzia. Często pojawiają się wersje do edycji, dzięki czemu istnieje możliwość samodzielnego dostosowania materiału do konkretnych potrzeb bez konieczności tworzenia pomocy od podstaw.

Rys. 9. Obraz z platformy Genial.ly – przykładowa prezentacja „Zagadki utrwalające głoskę [č]”

2. **Książeczki elektroniczne** – doskonałym interaktywnym narzędziem sprawdzającym się w terapii zdalnej są elektroniczne książeczki. Narzędzia do ich tworzenia dają szereg możliwości. W większości z nich możemy korzystać z dostępnego szablonu i galerii ilustracji, a następnie dodać własny tekst. Istnieje również możliwość skorzystania z własnego zdjęcia lub ilustracji i stworzenia spersonalizowanej książeczki dostosowanej do naszych potrzeb. Elektroniczne książeczki można wykorzystać w dwojaki sposób: jako pomoc dydaktyczną oraz jako wytwór pracy podopiecznego.

- **StoryJumper** (<https://www.storyjumper.com>)

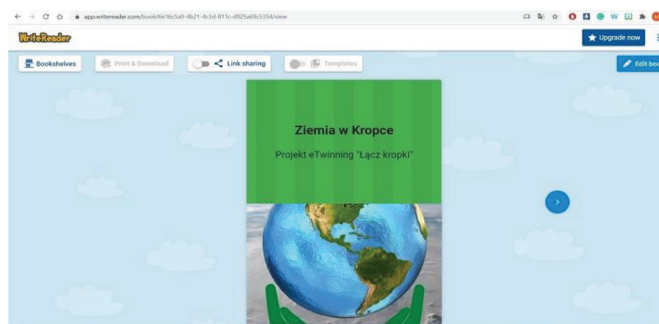
Rys. 10. Obraz z narzędzia StoryJumper – przykładowa książeczka elektroniczna zawierająca propozycje pomocy logopedycznych wytworzonych wraz z dziećmi

- **Storybird** (<https://storybird.com>) – to kolejna darmowa platforma, na której możemy tworzyć elektroniczne książki, bajki czy ilustrowane opowieści. Tworząc swój zasób, mamy do dyspozycji ogromną bazę ilustracji. Możemy układać historie logopedyczne według naszych wyobrażeń.

Rys. 11. Obraz z narzędzia Storybird – przykład edycji elektronicznej książeczki

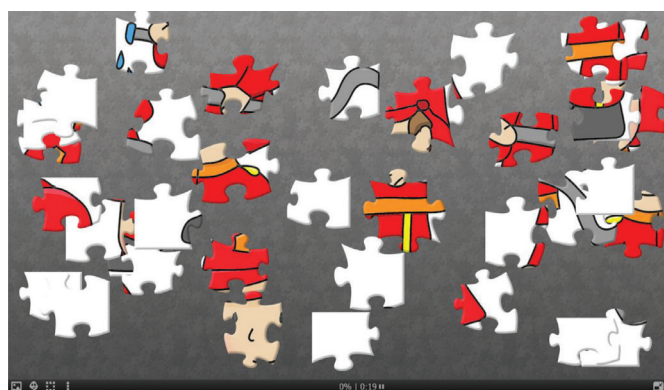
- **WriteReader** (<https://app.writereader.com>) – narzędzie do tworzenia kreatywnych opowiadań i historii o bardzo przyjaznym interfejsie. Doskonale nadaje się do samodzielnej pracy dla młodszych użytkowników.

Rys. 12. Obraz z narzędzia WriteReader – przykładowa elektroniczna książeczka podsumowująca działania w projekcie eTwinning

3. Interaktywne puzzle – wykorzystując zasoby sieciowe, możemy samodzielnie tworzyć logopedyczne puzzle. Tworzenie puzzli możliwe jest w wielu wspomnianych już narzędziach (Learnig-Apps, Wordwall, Genial.ly).

Na dodatkową uwagę zasługuje **aplikacja JigsawPlanet** (<https://www.jigsawplanet.com>), która stworzona jest wyłącznie do tworzenia interaktywnych puzzli o różnym stopniu trudności. Aby utworzyć puzzle, należy przesłać wybrane zdjęcie, wybrać ilość elementów i kształt puzzla. W efekcie końcowym otrzymujemy interaktywne puzzle do natychmiastowego użytku.

Rys. 13. Obraz z narzędzia JigsawPlanet – przykładowe puzzle do utrwalania wymowy głoski [r]

4. Prezentacje – doskonałym narzędziem do terapii online są prezentacje. Przygotowane w tej formie materiały sprawdzają się również w pracy gabinetowej. Wśród narzędzi stosowanych do przygotowywania pomocy w tej formie najbardziej popularny jest program PowerPoint. W sieci można odnaleźć wiele proponowanych materiałów dydaktycznych, w tym również dla dzieci korzystających z alternatywnych i wspomagających metod komunikacji (AAC). Gama możliwości tworzenia prezentacji jest zdecydowanie bardziej szeroka i umożliwia przygotowanie bardzo atrakcyjnej formy. Na uwagę zasługuje wspomniana wcześniej aplikacja Genial.ly. Kolejne narzędzia to:

- **Thinglink** (<https://www.thinglink.com>) – to aplikacja do tworzenia interaktywnych obrazów. Do wybranego zdjęcia/filmu możemy załączyć dodatkowe elementy: zdjęcia, własne nagranie audio, filmy, strony internetowe czy tekst. Dzięki temu w jednym miejscu mamy różnego rodzaju materiały odnoszące się do bieżącego etapu pracy korekcyjnej. Narzędzie posiada dodatkowo czytnik immersyjny, który doskonale wpisuje się w terapię osób nieczytających.

Rys. 14. Obraz z narzędzia Thinglink – przykładowa prezentacja „Jogobajka – Hipopotam Lucek”

- **Canva** (<https://www.canva.com>) – to narzędzie wszechstronne, które z powodzeniem zastępuje aplikacje do tworzenia prezentacji, kreowania kolaży, infografik oraz przygotowywania plakatów i ulotek. Daje również możliwość tworzenia atrakcyjnych kart pracy, gier oraz innych pomocy dydaktycznych. Po założeniu konta (bezpłatnie) i zalogowaniu się uzyskujemy dostęp do dziesiątek kolorowych szablonów, których elementy możemy dowolnie edytować i wykorzystywać w różnorodny sposób. Przygotowane materiały możemy wydrukować lub udostępnić online. Istnieje możliwość rozszerzenia zasobów narzędzia o wersję **Canva dla oświaty**, zyskując tym samym ulepszoną wersję serwisu. Szczegółowe informacje dostępne są na stronie https://www.canva.com/pl_pl/edukacja/.

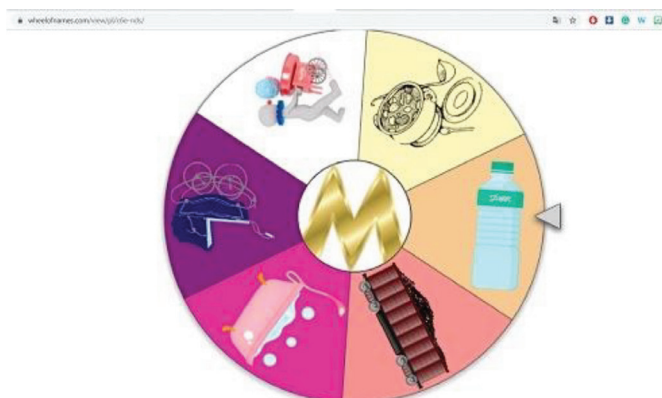
Rys. 15. Obraz z narzędzia Canva – przykładowy e-book „Jak mogę pomóc mojemu dziecku – Poradnik logopedyczny dla rodziców”, który został stworzony przy współpracy dwunastu logopedek w ramach projektu eTwinning

5. Koła fortuny/ruletki – bardzo proste w tworzeniu aktywności, które pozwolą na urozmaicenie zajęć. Istnieje wiele darmowych generatorów umożliwiających tworzenie własnych zasobów. Z uwagi na prostotę i intuicyjną obsługę narzędzi, korzystanie z nich nie wymaga szczególnych przygotowań i zgłębiania instrukcji. Działanie opiera się na wprowadzeniu materiału wyrazowego lub ilustracji.

Własne „Koła fortuny” można stworzyć w poniższych generatorach:

- <https://www.online-stopwatch.com/>,
- <https://www.classtools.net/>,
- <https://wheelofnames.com/>,
- <https://wheeldecide.com/>,
- <https://pl.piliapp.com/>.

Wskazane generatory bardzo często dają możliwość tworzenia innych aktywności, dlatego warto bliżej im się przyjrzeć.

Rys. 16. Obraz z narzędzia Wheelofnames – przykładowa ruletka pomocna w utrwalaniu głoski [v]

6. Pozostałe narzędzia ułatwiające tworzenie własnych zasobów interaktywnych – na uwagę zasługują również Pgeneratory do tworzenia kart pracy, awatarów czy nagrywania głosu. Warto zapoznać się z tymi narzędziami i spróbować korzystać z nich w codziennej pracy:

- **Vocaroo** – to znane i lubiane, szczególnie przez językowców, narzędzie do nagrywania plików audio. Może być wykorzystywane m.in. do ćwiczeń komunikacyjnych, usprawniania wymowy czy prezentowania umiejętności głośnego czytania. Pracę z Vocaroo zaczynamy od wpisania do przeglądarki adresu www.vocaroo.com. Narzędzie nie wymaga od nas rejestracji, jest też w pełni darmowe. Tuż po otwarciu strony możemy zacząć z niego korzystać. W sytuacji, gdy jesteśmy w posiadaniu

kilku plików MP3, możemy je scalić, wykorzystując kolejne narzędzie, jakim jest AudioJoiner (<https://audio-joiner.com/pl/>).

- **WordArt** (<https://wordart.com/>) – to bezpłatne narzędzie, które w przyjemny sposób urozmaica działania służące utrwalaniu materiału wyrazowego. Łatwa obsługa narzędzia pozwala na samodzielne tworzenie kolorowych chmur wyrazowych, które później mogą służyć jako słowniczki. Aby korzystać z interaktywnej funkcji narzędzia, wystarczy dokonać wyboru wyrazu, który zostanie powiększony.

Rys. 17. Obraz z narzędzia WordArt – przykładowa chmura wyrazowa, która może być wykorzystywana w terapii na etapie utrwalania wymowy głoski [č] w wyrazach

- **Biteable** (<https://app.biteable.com>) – proste i przyjazne w obsłudze narzędzie do tworzenia animacji i edycji wideo. Program oferuje pokazną bazę gotowych animacji i obrazków, umożliwia wybór spośród wielu kategorii. Pozwala też załadować własne zdjęcia i wideo. Dzięki gotowym szablonom można stworzyć filmik w zaledwie kilka minut.

Rys. 18. Obraz z narzędzia Biteable – przykładowa animacja dotycząca terapii online

- **LIVEWORKSHEETS** (<https://www.liveworksheets.com/>) – platforma, która daje możliwość tworzenia interaktywnych i edytowalnych kart pracy (PDF lub plików tekstowych). W jej zasobach znajdują się również materiały przygotowane przez innych użytkowników, które z powodzeniem możemy wykorzystywać podczas zajęć. Tworzenie własnych materiałów wymaga zapoznania się z instrukcją, która jest dostępna w menu głównym narzędzia.

7. Przydatne strony/blogi odnoszące się do narzędzi TIK lub oferujące gotowe materiały – aktualnie wielu nauczycieli i terapeutów dzieli się swoimi zasobami i daje możliwość korzystania z nich.

Polecane strony, na których można odnaleźć gotowe interaktywne materiały lub instrukcje do ich tworzenia:

- Specjalni, czyli nowe technologie w szkołach specjalnych – <https://www.specjalni.pl>
- Dla nauczycieli – <https://dlanauczycieli.blogspot.com>
- Kodowanie na dywanie Anna Świć – <http://kodywanienadywanie.blogspot.com>
- #aktywnispecjalni – <http://aktywnispecjalni.blogspot.com>
- Klikankowo – <https://klikankowo.jimdofree.com>
- EduZabawy.com – <https://eduzabawy.com>
- Sala Gier – <https://salagier.pl>

Istnieje również **wiele grup funkcjonujących na portalach społecznościowych**, które skupiają twórców i użytkowników poszczególnych narzędzi.

Wśród nich na portalu Facebook funkcjonują takie grupy, jak:

- Genially – oficjalna, polska grupa (<https://tiny.pl/72r11>);
 - Wakelet Polska (<https://tiny.pl/7fgl8>)
- te dwie grupy udostępniają doskonałą kolekcję „Genialne lekcje”, w zasobach których znajduje się również dział „Logopedia” (<https://tiny.pl/72r14>.)

● WARTO ZAPAMIĘTAĆ

Każdy materiał należy ocenić pod kątem poziomu dostosowania obecnych w nim treści do potrzeb dziecka.

8. Gotowy produkt – wielu terapeutów bardzo często boryka się z brakiem czasu, bądź nie czuje się

swobodnie w tworzeniu własnych zasobów. Dla tych terapeutów rynek proponuje gotowe płatne rozwiązania, które mogą być wykorzystywane podczas terapii online czy stacjonarnie.

Produktem godnym uwagi są **programy z serii mTalent**. Producent oferuje dwa typowo logopedyczne programy „Logopedia I” i „Logopedia II”. Szerzej o produktach można przeczytać na stronie wydawcy. Istnieje możliwość wypróbowania programów, korzystając z wersji demonstracyjnych, które równie dobrze sprawdzają się na podczas zajęć w formule online.

Bardzo ważne jest to, że program przewiduje dużą liczbę powtórzeń tego samego materiału. Jednocześnie różnorodność form nie pozwala odczuć dziecku, iż zadania, które wykonuje mają podobny cel. Wartościowa jest możliwość nagrania głosu dziecka – dzięki temu ćwiczący dokonuje autokorekty. Jest możliwość przypisania zadań do konkretnej osoby. Warto dodać, że mTalent daje możliwość tworzenia kartoteki uczniów oraz dodawania swoich zasobów, które zostały stworzone w narzędziach opisanych wcześniej.

9. Szkolenia i webinary z obsługi narzędzi interaktywnych

Ze względu na duże zapotrzebowanie wśród nauczycieli i terapeutów na rynku pojawiło się wiele atrakcyjnych ofert szkoleniowych z zakresu obsługi narzędzi TIK.

Szeroką ofertę szkoleniową z obsługi różnorodnych narzędzi oferuje **eTwinning**. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że eTwinning jest bezpłatny i dostępny dla nauczycieli – w tym logopedów zatrudnionych w placówkach oświatowych realizujących podstawę programową. eTwinning to społeczność gromadząca szkoły i przedszkola z całej Europy (i nie tylko), które współpracują ze sobą za pomocą mediów elektronicznych, realizując różnorodne projekty edukacyjne. Więcej o eTwinningu można przeczytać na stronie <https://etwinning.pl>.

Głównym założeniem eTwinning jest realizowanie projektów edukacyjnych, które angażują uczniów. Wśród dostępnych projektów pojawiają się również te bezpośrednio powiązane z działalnością logopedyczną. Między innymi prowadzony był projekt „Logojoga”, którego założeniem było wdrożenie jogi w terapię logopedyczną. Celem projektu było utworzenie elektronicznej książki z „jogopedycznymi” bajkami. Twórcami treści i ilustracji byli podopieczni z dwudziestu

ośmiu współpracujących ze sobą placówek. Osobami nadzorującymi i scalającymi efekty pracy w interaktywnych narzędziach byli logopedzi, którzy uczestniczyli w seminarium szkoleniowo-kontaktowym eTwinning. Dostępne są materiały, które zostały stworzone na potrzeby projektu – bajki (https://wke.lt/w/s/g_YVQF – zbiór bajek w interaktywnym narzędziu [Genial.ly](https://genial.ly)) oraz elektroniczna książka (<https://tiny.pl/rkkrr>). Każda osoba działająca w eTwinning może stać się autorem projektu o dowolnej tematyce.

KOMENTARZ OD AUTORA:

Informacje przedstawione w niniejszej publikacji stanowią jedynie zarys możliwości, jakie daje nam korzystanie z TIK w działalności terapeutycznej. Idąc z duchem czasu i rozwojem technologii, warto poznawać nowe narzędzia, które nie zastąpią bezpośredniego kontaktu z podopiecznym, ale będą stanowić doskonały i motywujący element terapii gabinetowej.

NOTATKI, UWAGI, WŁASNE PRZYDATNE ADRESY INTERNETOWE

This image shows a full page of white paper with horizontal blue dashed lines, resembling notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the entire width of the page. There are no margins, text, or other markings present.

Strefa LOGOPEDY

Nowoczesny poradnik skutecznej terapii logopedycznej

ISBN 978-83-269-9736-5